

Eritrean National Council for Democratic Change
Executive Office

መግለጺ ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ ብኢጋጣሚ ዝኸሪ 60 ዓመታት ምጅማር ብረታዊ ቃልሲ ኤርትራ

ባሕቲ መስከረም መበል 60 ዓመት ሰውራ ኤርትራ ዝጀመረሉ ዕለት እንዝከረሉ ኢጋጣሚ ኢዩ። ኣብዛ ዕለት'ዚ ኣብ ብጅግና ሰውእ ኣምድ ኢድሪስ ዓዋተ ዝምራሕ፣ ተጋድሎ ኣርነት ኤርትራ ብረታዊ ተጋድሎ ህዝብና ተኣወጀት። ባሕቲ መስከረም ኣብ መስርሕ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ኣገዳሲ ታሪኻዊ ፍጻመ ኢዩ። ሃገርና ኤርትራ ሓራ ንኸተወጽእ፣ ጽኑዕ ህዝብና ቅልጽሙ ኣሰሚሩ ብተወፋይነት መዘንና ዘይርከቦ መስዋእትን ከፈለ። እዚ ታሪኽ'ዚ ንውሉድ ወለዶ እናተዘከረ ዝነበርን፣ ሓድነትና ኣብ ምዕዛዝ ይኩን ፍትሕን ኣርነትን ንምርግጻጽ ኣብ ዝካየድ ሓባራዊ ቃልሲ ዓቢ ደራሺ ትምህርቲ ኢዩ።

ህዝቢ ኤርትራ ብዘተፈላለዩ ኣገባባት ኣንጻር ዝተፈላለዩ ባዕዳውያን ዝላቲ ተቓሊሱ ኢዩ። ከም ውጽኢቱ ድማ ኣብ 1940ታት ኣቦታትና ቀጽሪ ናጽነት ከምስርቱ ምስ በቐዑ፣ ኣህጉራውን ዘባኣውን ውዲት እንተዘይነበርን፣ ገለ ካብ ደቂቅ-ብ ኣብቲ ናይ ኢትዮጵያ ናይ ምጉባጥ ውጥን እንተ ዘይሰተፉን፣ ሃገራዊ ናጽነቱ ንምጉንጻፍ ተቐራሪቦ ነይሩ ከበሃል ይከላል።

ህዝብና ኣብ'ቲ እዋንቲ ዝገበሮ ቃልሲ ሸቶኡ እኳ እንተ ዘይወቐዐ ኣብ ትሕቲ እቲ ብውድብ ሕቡራት ሃገራት ዝጸደቐ ፈደራላዊ ስምምዕ ምስ ኢትዮጵያ፣ ብመጠኑ ናጽነቱ ንምርካብ ሕጋዊ መሰረት ኣንቢሩ ኢዩ። ይኹን እምበር ካብ መጀመርታ ኣትሒዛ፣ ኢትዮጵያ መሰረት ፈደራላዊ መቐምያታት ጥሒሳ ኢዩ። እዚ ተግባር'ዚ ድማ፣ ኤርትራውያን ነዚ ፈደራላዊ ርክብ ብሰፊሑ ከንጽግዎ ስለ ዝገበረ፣ ሃገራውያን ኣይልታት ኤርትራ ውዲታት ኢትዮጵያ ንምግባም ዝተፈላለዩ ናይ ቃልሲ ሜላታት ከምህዙ ተገደዱ። ከም ውጽኢቱ ከኣ፣ ምንቅስቃስ ኣርነት ኤርትራ (ብማሕበር ሸውዓተ ዝፍለጥ) ተመሰረተ። ድሕሪኡ ብባሕቲ መስከረም 1961 ብመሪሕነት ጅግና ሰውእ ኣምድ ኢድሪስ ዓዋተ ተጋድሎ ኣርነት ኤርትራ ዕጥቃዊ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ኣበገሰት።

ባሕቲ መስከረም ንትርጉም ጅግንነትን መስዋእትን ተወፋይነትን ዘንጸባርቐ ኣብ ታሪኽ ህዝብና ሓድሽ መድረኽ ከፈተ። ድሕሪ ነዊሕን መሪርን ጅግንነታዊ ቃልሲን፣ ሰፍ ዘይብል መስዋእቲ ምኽፋልን ብ24 ግንቦት 1991 ባዕዳዊ መግዛእቲ ኢትዮጵያ ካብ ሃገርና ተሓጉሒጉ ከም ዝባረር ኮነ። ኣብ'ቲ ብ1993 እተገበረ ህዝባዊ ውክሳ (ረፈረንዶም) ከኣ ሃገራዊ ናጽነት ኤርትራ ተኣወጀ።

ድሕሪ እዚ ዓብይ ሃገራዊ ዓወት፣ ህዝብና፣ ኣብ ነጻ ሃገሩ ኣርነትን ፍትሕን ሰላምን ከምስርትን፣ ስደተኛታትና ናብ ሃገርም ተመሊሶም ብግብእ ንኸገቡን ዘኸለል ትስፋው መድረኽ ዝኸፍት ፖለቲካውን ቍጠባውን ስርዓት ከቐውምን፣ ኣሰራትን ሳብናትን ናይ'ቲ ዝሓለፈ ሰንሰላታዊ ባዕዳዊ መግዛእቲ ተወጊዱ፣ ዜጋታትና ኣብ ሃገርም፣ ከቢርምን ማዕረግምን ከነበሩ ዓቢ ትጽቢት ነበረ። ይኹን እምበር እታ ብኢሳይያስ ኣፍወርቂ እትምራሕ ገባቲት ጉጅለ፣ ናጽነትን ዲሞክራሲን ናይ ምርካብ መሰል ህዝቢ ኤርትራ ረገጸ ንኹሉ እቲ ሰውኣትና ዝወደቐሉ ዕላማታትን ተሰፋታትን ከኢዱ፣ ኣብ ዓለምና ሓደ ካብ'ቶም ዝኸፍኡ ምልካዊ ስርዓታት ንምቕም ተጓዩዎት።

ሃገራዊ ሓይልታት ኤርትራ፣ ዕላማታት ሰውራና ምሉእ ብምሉእ ንኸረገጽ፣ ኣብ ሃገርና ኣርነትን ፍትሕን ዲሞክራሲን ግዝኣት ሕግን ከምኡውን ሕገ መንግስታዊ ስርዓት ንምቕም፣ ነቲ ቃልሲ ካብ ምቕጻል ሓሊፎም ካልእ ኣማራጺ ኣይነበርምን። እቲ ዝተበገሰ ዲሞክራሲያዊ ቃልሲ እናሓየለ ብምምጻእ፣ ኣብ ሕዳር 2011 ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ ኣብ ምቕም ተበጽሖ። ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ ኣብ ኩሉ መዳያት ዘካይዶም ጸዕርታት ብምቕጻል፣ ቃልሲ ህዝብና ንምብራኽን ዲሞክራሲያዊ ለውጢ ንምርግጻጽን፣ ሃገራዊ ዓቕምታት ህዝብና ንምውዳብ ኣበርቲዑ ይዓዩ ኣሎ።

ኣብዚ ተሃዋሲ ታሪኻዊ እዋን እዚ፣ ዝኸሪ 60 ዓመታት ብረታዊ ተጋድሎና ዝጀመረሉ ዕለት ከነበሰል ከለና፣ ሃገራዊ ሓይልታት ኤርትራ፣ ንሓድነት ህዝብናን ንሉዓላውነት ሃገርናን ኣብ ሓደጋ ዘእቱ ዘሎ ብድሆታት ንምምካትን ነቲ ብዘተፈላለዩ ጸላእቲ ህዝቢ ኤርትራ ዝእለም ውዴታት ንምፍሻልን ዘኸለሉ መደባት ከሰርዑ መድረኽ ይሓቱም ኣሎ።

ብዛዕባ እቲ ኣብ ብምሉእ ዘባና ዝተኸሰተ ቕልጠፍ ምዕባባታት፣ ብፍላይ ከኣ ብዛዕባ እቲ ኣብ መንጎ ማእከላይ መንግስቲ ኢትዮጵያን መንግስቲ ከልል ትግራይን ዝካየድ ዘሎ ውግእ፣ ከምኡውን ብዛዕባ ቀጥታዊ ሱታፊ ውልቀ-ምልካዊ ስርዓት ህግደፍ ኣብዚ ኣዕናዊ ውግእ'ዚ፣ ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ዝሓዞ ኣቕምም ከይጠቐስናዮ ከንሓልፍ ኣይንመርጽን።

ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ ኣብቲ ኤርትራን ህዝባን ኣብ ውሽጣዊ ጉዳያት ካልኣት ጣልቃ ከኣቱ ኣይግበእን ኢዩ ኣብ ዝብል መትከላዊ ኣቕምም ተመርኩሱ ኣብ ውሽጣዊ ግጭት ኢትዮጵያ ኢዱ ከእቱ ፍቓደኛ ከም

ዘይኮነ ብተደጋጋሚ ገሊጹ። ካብ'ዚ ብሩህ ተረድኦ'ዚ ብምብጋስ ኢዩ ድማ፤ ስርዓት ህግዲፍ ኣብ ውሽጣዊ ጉዳያት ኢትዮጵያ ግሁድ ጣልቃ ምእታወን፤ ከምኡውን ሓይልታት ኤርትራ ኣብ ቅድሚ ሕገ ዘሕትቶም ተግባራት ምፍጻምምን፤ ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ኣትሪሩ ዝከኮነኖ። እዚ ስርዓት እዚ ንባህግታትን ዕላማታትን ህዝብና ዘይውክልን፤ ጸቢብ ረብሓታቱ ንምርግጋጽ ጥራይ ዝሰርሕ ስርዓት ምጅኑ እነሆ ጎሊሑ ተራእዮ። ብሰንኪ'ዚ ዘይሓላፍነታዊ ተግባራት እዚ፤ ድሕነት ህዝብናን ሃገርናን ከምኡውን ሃገራዊ ሉዓላውነትና ኣብ ዓብይ ሓደጋ ከም ዝኣተዉ ኩሉ ሃገራዊ ዝከታተሎ ዘሎ ሓቂ ኢዩ። ኣብ ባይታ ዘሎ ሓቕታት ምስ እንርኢ፤ ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ዝተኸተሎ ኣቕዋም ቅኑዕ ምንባሩ ዝተረጋገጸ ኢዩ። ገለ ካብ ኣካላት ተቓውሞ ሓይልታት ግን ብኣንጻር እዚ ቅኑዕ መርገጽ፤ ገለን ምስ'ዚ ገለ ድማ ምስቲ ካልኣይ ምውጋኖም ንድሕነትን ሉዓላውነትን ሃገርና ከቢድ ጉድኣት ከምጽኦ ከም ዝኸለል ዕሸሽ በልዎ።

መዛግብ ታሪኽ ምስ እንግንጽል፤ መብዛሕቲኡ ግዜ እቲ ኣብ ልዕሊ ኤርትራን ህዝባን ዝወርድ ሓደጋታት ወትሩ ካብቶም ንኢትዮጵያ ዝመርኡ ኣካላት ይመጽና ምንባሩ ዝተፈልጠ ኢዩ። ይኹን እምበር ህዝብና ዘርኣዮ ጽንዓትን ዝኸፈሎ መስዋእትን ህርፋን መራሕቲ ኢትዮጵያ ዝተሰባበረሉ ከውሒ ኢዩ ነይሩ። ሓድሓደ ግዜ እዚ ንኤርትራ ከጎበጥ ዝህቅን ድልዎት ብቲ ኣብ መንጎ ውልቀ-መለኺ ኢሳይያስ ኣፍወርቅን ቀዳማይ ሚኒስተር ኢትዮጵያ ኣቢ ኣሕመድን ዝተፈረመ ዘይንጹር ስምምዓት ክቀላቕል ንርኢ። ሓድሓደ ግዜ ኸኣ ገለ ካብ መራሕትን ልሱዎትን ተጋሩ ንሃገራዊ ሉዓላውነትናን ሓድነት ህዝብናን ዝግህስ ሓደገኛ ዘረባ ኣብ ርእሲ ምስማዕና፤ ኣብ መንጎ ተግባራት ውልቀ - ምልካዊ ስርዓት ኤርትራን ኣብ መንጎ እቲ ድሮ ብፖሊሲታት እዚ ስርዓት እዚ እተጮቀነ ህዝቢ ኤርትራን ምትሕውዋስ፤ ደይ መደይ ኢልካ ዝግበር ምድንጋራት ምርኣይ ንዝሰፍሐ ኣካላት ህዝብና ኣዚዩ ኣተሓሳሳቢ ጉዳይ ኮይኑ ይርከብ። ነዚ ብሩህ ኣብነት ዝኸውን እቲ ኣብዚ ቐረባ ግዜ ሓደ ካብ ጀነራላት ትግራይ እተዛረቦ ኣነዋሪ ቃላት ምጥቃስ ይኣክል። እዚ ጀነራል'ዚ ንሓደ ክፋል ናይ ህዝብና ክዘልፍን፤ ናይ ተግባራት ስርዓት ኢሳይያስ ኣፍወርቂ ተሓታቲ ኸገብሮን ምፍታኑ ካብ ድሑር ጉጅለኣዊ ኣተሓሳስባ ዝብገስ ሜላ ምጅኑ ክንርዳእ ኪኢላና።

ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንኸምዚ ዝኣመሰለ ነውራም ኣበሃህላ ኣበርቲዑ ኣብ ርእሲ ምኹናኑ፤ ክብሪ ኢትኒካውን ሃይማኖታውን ክፍልታት ሕብረተሰብናን ልዑላውነት ሃገርናን ክድፈር ከም ዘይንፈቅድ ብትሪ ነረጋግጽ። መራሕቲ ኢትዮጵያ ብሓፈሻ ብፍላይ ከኣ ነቶም ጥሩፋትን ሓላፍነት ዘይሰምዖም ባእታታት ዝገብርዎ ዘለዉ ወስታታት ደው ከብልዎ ይግባእ። እዚ ኣዕናዊ ኣካይዳ ምስ ዝቐጸል፤ ነቲ ኣብ ኣእምሮ ህዝብና ብዙሕ ምረትን ኣሎታዊ ስምብራትን ዘሕደረ ዝምድናና ምስ ኢትዮጵያ፤ ከም እንደገና ክሳወር ዓቢ ጽልዎ ኣለዎ።

ህዝቢ ትግራይ ብሰንኪ እቲ ስርዓት ኢሳይያስ ኣፍወርቂ እተሳተፈሉ ኣዕናዊ ውግእ እንታይ ዓይነት ከቢድ ስቕያት ከም ዘጋጠም ንፈልጥ ኢና፤ እንተኹነ ግን ገለ ካብ ፖለቲከኛታን ምሁራትን ትግራይ ኣብ ልዕሊ ስርዓት ህግዲፍ ሕነ ዝፈደዩ ዘለዉ መሲልምም ኣብ ልዕሊ ህዝብናን ሃገርናን ዘካይድዎ ወስታታት ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ኣትሪሩ ይነጽጎ። እዚ ዝተፈላለዩ ምስምስ እናፈጠርካ ዝግበር ዘይሓላፍነታዊ ወስታታት'ዚ፤ ምስ'ቲ ኣብ መንጎ ሃገራት ዝገዝእ ኣህጉራዊ ውዑላትን ቻርተራትን ዝራጸም ምጅኑ ውን ከነረጋግጽ ንፈቱ።

ኣብዚ ተሃዋሲ መድረኽ'ዚ፤ ሓይልታት ዲሞክራሲያዊ ለውጢ ፍልልያቶም ከጸባቡን ኣብቲ ናይ ኢትዮጵያ ግጭት ምስ ሓደ ወገን ወይ ምስቲ ኻልእ ወገን ካብ ምስላፍ ክቀጠቡን፤ ዓቕምታቶም ብምሉኡ ኣብ ጉዳይ ህዝቦም ብምቕናዕ ዘሕልፎ ካብ ዘሎ ስቕያት ንኸናግፍዎን፤ ነቲ ብናይ ውልቀ - ምልካዊ ስርዓት እተጣሕሰ ናጽነቱን ክብረቱን ንኸምለስ ውሽጣዊ ሓድነቶም ኣደልዲሎም ነቲ ብምሉኡ ዛጊት ዘይተረጋገጸ ዕላማታት ሰውራና ከውን ንምግባር ብዑቱብ ክቃለሱ ሃገራዊ ሓላፍነቶም ምጅኑ ከነዘኻኸር ንፈቱ።

ኣብዚ ታሪኽዊ ኣጋጣሚ'ዚ፤ ሓፋሽ ህዝብና ዕላማታት ሰውራና ከውን ንምግባር ቃልሶም ከደንፍዑ ኣትሪርና ንምሕጻን። ከምኡውን መራሕትን ኣባላትን ሓይልታት ምክልኻል ኤርትራን ሓይልታት ጸጥታን ኣብ ንድኒ ፍትሓዊ ቃልሲ ህዝቦም ተሰሊፎም፤ ኣብ ሃገርና ፍትሕን ዲሞክራሲን ማዕርነትን ዝሰፈኖ ስርዓት ንምቕም ልዑል ተራ ክጸወቱ ሃገራዊ ጸዊዕትና ነቕርብ።

ዓወት ንቃልሲ ህዝብና ምእንቲ ዲሞክራሲያዊ ለውጢ!!
ክብርን ዘልኣለማዊ ዝኸርን ንስዉኣትና !!
ውድቀትን ሕፍረትን ንምልካዊ ስርዓትን ንደገፍቱን !!

ፈጻሚ ቤት ጽሕፈት
ኤርትራዊ ሃገራዊ ባይቶ ንዲሞክራሲያዊ ለውጢ

1 መስከረም 2021